

Tvungent skolebytte

I alvorlige tilfeller kan tvungent skolebytte være et alternativ. Dette gjelder i tilfeller der elevenes oppførsel går ut over tryggheten eller læringen til en eller flere medelever. Regelverket gjelder både for elever i grunnskolen og videregående skole.

ARTIKKEL | SIST ENDRET: 27.02.2020

Innhold

[Når kan skolen pålegge skolebytte?](#)

[Alternativer til tvungent skolebytte](#)

[Hvem kan fatte vedtak om tvungent skolebytte?](#)

[Hvordan fatte vedtak om tvungent skolebytte?](#)

[Hva er elevenes rettigheter?](#)

Når kan skolen pålegge skolebytte?

Det skal det være en høy terskel for å pålegge en elev å bytte skole. Tvungent skolebytte er et stort og inngripende tiltak for en elev. Skolebytte skal bare brukes helt unntaksvis, og det er strenge vilkår som må være oppfylt for at skolebytte er løsningen på problemet.

Når er tvungent skolebytte en løsning?

Tvungent skolebytte kan være et riktig virkemiddel i saker som har foregått over tid og i situasjoner som stadig har blitt mer belastende for de berørte elevene. Dere bør vurdere andre tiltak før dere beslutter å gjennomføre tvungent skolebytte.

Det er mulig å beslutte et tvungent skolebytte uten at dere har prøvd ut andre tiltak. Dette gjelder i saker der behovet for å verne medelevene er særlig stort. Det kan være at en elev har opplevd seksuelle overgrep fra en eller flere medelever, drapsforsøk eller andre ekstreme former for vold. I slike grove tilfeller vil det ikke være rimelig å kreve at situasjonen skal løses ved å sette inn andre tiltak på skolen.

Hvilke kriterier må være oppfylt for å pålegge tvungent skolebytte?

Tilfeller der elevens oppførsel går ut over tryggheten eller læringen til en eller flere medelever. Dere som er ansvarlige på skolen må undersøke og vurdere oppførselen til eleven. Det må være en direkte sammenheng mellom elevens oppførsel og at en medelev opplever utrygghet eller har et dårlig læringsmiljø på skolen. Skolen må gjøre en konkret vurdering med utgangspunkt i medelevens subjektive opplevelse.

Saker som foregår over lang tid og som blir stadig mer belastende for medelevene. Dette gjelder saker som kan påvirke medelevens trygghet og læring i alvorlig grad. Dette kan også gjelde alvorlige enkelttilfeller, for eksempel tilfeller av svært grov vold.

Lenker til regelverket

- [Les mer om skolebytte i opplæringsloven § 9 A-12](#)
- [Tvungent skolebytte for elever i grunnskolen og videregående opplæring - mer om prosessen med henvisninger til loven](#)

Alternativer til tvungent skolebytte

Hvis situasjonen kan løses ved hjelp av mindre inngripende tiltak, er ikke tvungent skolebytte løsningen.

Dere må vurdere effekten av andre tiltak som er mindre inngripende enn tvungent skolebytte. Dere skal både vurdere tiltak som kan løse situasjonen helt, og tiltak som kan redusere skadevirkningene for medelevene.

Dere må gjøre en vurdering om andre tiltak er mindre inngripende, som tar utgangspunkt i hvilke konsekvenser tiltakene vil medføre for eleven som det er aktuelt å flytte.

Bortvisning

Konsekvensen av bortvisning kan være mer alvorlig for eleven enn et tvungent skolebytte. Dette gjelder særlig for elever i videregående opplæring, der bortvisningen kan vare ut resten av skoleåret og eleven blir fratatt opplæring.

Lenker til regelverket

- [Les mer om skolebytte i opplæringsloven § 9 A-12.](#)
- [§ 9 A-11. Bortvisning](#)
- [Tvungen skolebytte for elever i grunnskolen og videregående opplæring - mer om prosessen med henvisninger til loven](#)

Hvem kan fatte vedtak om tvungent skolebytte?

- Kommunen fattet vedtaket for elever i grunnskolen
- Fylkeskommunen fattet vedtaket for elever i videregående opplæring.
- For elever i friskoler er det hjemkommunen eller hjemfylket som fattet vedtak, avhengig av om det dreier seg om en elev i grunnskolen eller i videregående opplæring.
- Hvis skolen ikke har oppfylt aktivitetsplikten, kan statsforvalteren vedta hva skolen skal gjøre for å sørge for at eleven får det trygt og godt på skolen. I slike saker kan statsforvalteren blant annet vedta at en elev skal bytte skole.
- Utdanningsdirektoratet kan også vedta tvungent skolebytte, i klagesaker om skolemiljø.

Det er departementet (delegert til statsforvalteren) som er klageinstans for enkeltvedtak om skolebytte.

Hvordan fatte vedtak om tvungent skolebytte?

Skoleeier må rådføre seg med rektor før de vedtar et tvungent skolebytte. Dette krever et enkeltvedtak.

Elevenes beste skal være et grunnleggende hensyn i saksbehandlingen. Eleven har rett til å bli hørt før avgjørelsen om tvungent skolebytte blir tatt. På denne måten får eleven muligheten til å gi sin versjon av saken. Skoleeier må rådføre seg med rektor, lærere og andre som kjenner eleven og situasjonen godt. Det kan være foreldre, medelever, helsesykepleier, sosiallærer eller barnevern. All informasjon er taushetsbelagt.

Selv om alle vilkårene for tvungent skolebytte er oppfylt, har ikke skoleeier plikt til å fatte vedtak om

skolebytte. Medelever har heller ikke noen rett til å kreve skolebytte for en annen elev. Bestemmelsen gir skoleeier frihet til å kunne pålegge en elev å bytte skole, hvis vilkårene er oppfylt.

Beviskrav

I noen tilfeller er det vanskelig å avklare de faktiske forholdene i saken. Dette kan være i situasjoner der det er påstand mot påstand. Eksempler på dette kan være der en elev hevder å ha blitt utsatt for alvorlige voldshendelser eller seksuelle overgrep uten at det er bevis for hva som har skjedd.

Lenker til regelverket

- [Les mer om skolebytte i opplæringsloven § 9 A-12](#)
- [Særlige regler om klageinstans § 15-2.](#)
- [Tvungen skolebytte for elever i grunnskolen og videregående opplæring - mer om prosessen med henvisninger til loven](#)

Hva er elevenes rettigheter?

Det som er best for elevene, skal være et grunnleggende hensyn i vurderingene. Dette betyr at dere skal gjøre en reell vurdering av hva som er til det beste for de involverte elevene.

Elevene har ofte motstridende interesser i saker om skolebytte, og vurderingen av elevenes beste kan være utfordrende. Tiltak som kan være til beste for den eleven som opplever å bli krenket, kan ofte være hemmende og i verste fall direkte skadelig for eleven som krenker. Her må dere gjøre en konkret avveining av hva som er til det beste for de involverte elevene.

Begrensninger for tvungent skolebytte

Tvungent skolebytte kan ikke skje hvis det innebærer at eleven må flytte ut av hjemmet, eller om daglig skyss ikke er forsvarlig. Disse begrensningene gjelder både for elever i grunnskolen og i videregående opplæring.

Begrensninger for elever i videregående opplæring

Hvis eleven blir pålagt å bytte skole, har eleven rett til å fortsette i samme utdanningsprogram og programområde. Eleven må også få tilbud om en fagkombinasjon som gjør at han eller hun kan fullføre opplæringen til planlagt tid. Dere kan bare avvike fra dette kravet hvis eleven samtykker.

Tvungent skolebytte for elever i videregående opplæring forutsetter også at reglene for inntak følges. Hvis

fylkeskommunen praktiserer fritt skolevalg, kan elever bare flyttes til en videregående skole der de kvalifiserer til inntak. Dette betyr at eleven ikke kan bytte til en skole med høyere inntakspoeng enn det han/hun selv har.

Lenke til regelverket

[Les mer om skolebytte i opplæringsloven § 9 A-12](#)

[Tvungen skolebytte for elever i grunnskolen og videregående opplæring - mer om prosessen med henvisninger til loven](#)